

УДК 658.15

Драган А.О, бакалавр, 4 курс, гр. ЕК-5, ФБСО
Науковий керівник: Овандер Н.Л., к.е.н., доц. кафедри фінансів та цифрової економіки
Державний університет «Житомирська політехніка»

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТРАДИЦІЙНИХ І НОВІТНІХ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова стійкість підприємства – це ключовий елемент, який визначає його здатність протистояти кризовим явищам і забезпечувати довгострокове функціонування [3]. В умовах глобалізації та швидкої технологічної трансформації, традиційні методи оцінки фінансової стійкості можуть бути недостатніми для врахування всіх аспектів діяльності підприємства. Сучасні виклики ринку вимагають застосування новітніх методик, які ґрунтуються на використанні технологій великих даних, аналітичних платформ і впровадженні екологічних, соціальних та управлінських стандартів (ESG – Environmental, Social, Governance) [2].

Традиційні підходи до оцінки фінансової стійкості включають аналіз фінансових коефіцієнтів, що базуються на бухгалтерській звітності підприємства. До них належать: коефіцієнти ліквідності, які показують здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання; коефіцієнти рентабельності, що визначають ефективність використання ресурсів підприємства; коефіцієнти фінансової незалежності, які дозволяють оцінити структуру капіталу та ризик залежності від зовнішніх кредиторів; та аналіз платоспроможності, який демонструє здатність підприємства покривати свої боргові зобов'язання. Ці показники є базовими для оцінки фінансового стану підприємства як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Проте, попри свою універсальність, традиційні методи не завжди здатні відображати реальний стан підприємства в умовах мінливого ринкового середовища. Основні їхні недоліки полягають у тому, що вони базуються на історичних даних, які можуть не враховувати поточну ринкову динаміку. Крім того, традиційні показники зосереджені на внутрішніх аспектах діяльності підприємства та часто ігнорують зовнішні чинники, такі як зміни ринкових умов, інноваційні ризики та екологічні фактори.

Сучасні методи оцінки фінансової стійкості підприємства базуються на інтеграції новітніх технологій та комплексних підходів, що дозволяють враховувати не лише внутрішні фінансові показники, а й зовнішні чинники, інновації, ризики та вплив на екологію й суспільство. В умовах динамічного розвитку ринку і зростаючих вимог до підприємств, що стосуються прозорості, соціальної відповідальності та адаптації до цифрової економіки, традиційних методів недостатньо. Саме тому, сучасні методи включають такі ключові аспекти, як аналіз великих даних, машинне навчання, інтеграція ESG-критеріїв, аналіз зовнішніх ризиків та цифрова трансформація [2].

По-перше, аналіз великих даних (Big Data) дозволяє обробляти великі масиви інформації для прогнозування фінансової стійкості підприємства. Використання таких даних сприяє точнішій оцінці ринкових трендів, поведінки споживачів та дій конкурентів. Це дозволяє підприємствам реагувати на зміни в економічному середовищі більш швидко і передбачати можливі ризики. Формули традиційних фінансових коефіцієнтів можуть інтегрувати дані з великих масивів для уточнення розрахунків.

По-друге, моделі машинного навчання та штучного інтелекту (AI) використовуються для виявлення складних закономірностей у фінансових та нефінансових показниках компанії. Ці моделі дозволяють будувати більш точні прогнози стосовно можливих ризиків, виявляючи тренди та залежності, які важко було б знайти за допомогою класичних методів. Наприклад, за допомогою алгоритмів машинного навчання можна спрогнозувати потенційну неплатоспроможність компанії на основі множинних змінних, що включають як фінансові показники, так і зовнішні фактори (наприклад, коливання валютних курсів).

Третім важливим аспектом є інтеграція ESG-факторів (екологічні, соціальні та управлінські критерії). У сучасному світі фінансова стійкість вже не може оцінюватися лише з точки зору фінансових результатів. Компанії повинні враховувати свій вплив на навколишнє середовище, соціальні ініціативи та корпоративне управління. Інвестори дедалі більше зважають на ESG-показники, оскільки вони відображають стійкість підприємства в довгостроковій перспективі. Інтеграція цих показників у фінансові моделі допомагає краще зрозуміти, наскільки підприємство готове до майбутніх викликів та наскільки воно відповідає вимогам сталого розвитку.

Четвертим елементом є аналіз стійкості до зовнішніх ризиків. Сучасні підходи враховують такі макроекономічні фактори, як інфляція, валютні коливання, політичні ризики та глобальні події (наприклад, пандемії чи кліматичні зміни). Використання спеціалізованих моделей ризик-менеджменту дозволяє оцінити вплив цих факторів на фінансову стабільність підприємства та його здатність адаптуватися до непередбачуваних обставин.

Ще одним важливим елементом є оцінка цифрової трансформації. Рівень впровадження цифрових технологій є ключовим показником готовності компанії до сучасних викликів. Автоматизація процесів,

інвестиції в інформаційні технології та інновації допомагають підприємствам бути більш ефективними і гнучкими у мінливому ринковому середовищі. Підприємства, які активно впроваджують новітні технології, мають вищі шанси зберегти фінансову стабільність в умовах кризи.

Комплексний підхід до управління ризиками полягає в інтеграції всіх вищезгаданих методів у єдину систему оцінки фінансової стійкості підприємства. Використання стрес-тестування, сценарного аналізу та інтерактивних аналітичних платформ дозволяє отримувати оперативні дані про стан компанії та швидко реагувати на зміни. Аналітичні платформи (наприклад, Power BI, Tableau) забезпечують можливість візуалізації даних, що полегшує аналіз та прийняття рішень.

Слід зазначити, що традиційні методи забезпечують стабільність і зрозумілість оцінки фінансового стану підприємства, особливо в умовах стабільного економічного середовища. Вони добре підходять для оцінки короткострокових результатів та внутрішніх процесів [1]. Однак в умовах високої турбулентності, глобальних ринкових змін та технологічних інновацій, їх ефективність знижується. У той же час, новітні методи дозволяють оцінювати стійкість підприємства з урахуванням майбутніх ризиків і можливостей, зокрема зовнішніх факторів, які не враховуються традиційними підходами. Хоча новітні методики можуть бути більш складними у впровадженні, вони дозволяють отримати більш повну і точну картину.

Порівняльний аналіз традиційних та новітніх підходів до оцінки фінансової стійкості наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз традиційних і новітніх методів оцінки фінансової стійкості підприємства

Показники	Традиційні методи	Новітні методи
Ліквідність та платоспроможність	Коефіцієнти ліквідності та платоспроможності	Коефіцієнти ліквідності та платоспроможності
Фінансова незалежність	Коефіцієнти заборгованості, частка власного капіталу	Врахування макроекономічних факторів, ризик-менеджмент за допомогою AI
Рентабельність	Коефіцієнти рентабельності активів, власного капіталу, продажів	Аналіз ефективності з урахуванням зовнішніх ризиків та поведінкових моделей
ESG-показники	Не враховуються	Оцінка екологічних, соціальних та управлінських критеріїв
Технологічний розвиток	Не враховується	Оцінка цифрової трансформації та інноваційного потенціалу

На основі наведених даних можна зробити кілька важливих висновків: традиційні методи залишаються важливим інструментом для оцінки фінансового стану підприємства, особливо у стабільному економічному середовищі. Вони дають можливість відстежувати ключові фінансові показники, які визначають платоспроможність, рентабельність та рівень фінансової незалежності компанії. Проте ці методи переважно орієнтовані на минулі дані і не враховують зовнішні зміни. Новітні методи дозволяють глибше оцінити ризики і можливості підприємства завдяки аналізу великих обсягів даних, впровадженню машинного навчання та врахуванню нефінансових чинників. Ці підходи допомагають прогнозувати майбутні ризики, аналізувати вплив зовнішнього середовища та оцінювати впровадження інновацій. Комплексний підхід є оптимальним для оцінки фінансової стійкості підприємства. Поєднання традиційних методів з новітніми дозволяє отримати більш точну та повну картину стану підприємства. Це дає змогу ефективніше адаптуватися до змін ринкових умов та зберегти фінансову стабільність у довгостроковій перспективі.

Отже, сучасна оцінка фінансової стійкості підприємства повинна базуватися на поєднанні традиційних та новітніх методів. Традиційні методи залишаються важливими інструментами для оцінки внутрішніх аспектів діяльності підприємства, проте їх недостатньо для забезпечення комплексної оцінки. Використання новітніх підходів, таких як аналіз великих даних, ESG-критерії та технологічні інновації, дозволить підприємствам більш ефективно реагувати на виклики сучасного ринку та забезпечити свою стійкість у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Крючко Л.С. Оцінка фінансового стану підприємства – сутність та необхідність. *Ефективна економіка*. 2012. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/> – Дата звернення: 20.10.2024
2. ESG (Environmental, Social, & Governance). URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/> – Дата звернення: 20.10.2024
3. Сутність та загальні принципи оцінки фінансового стану підприємства. URL: <https://buklib.net/books/33147/> – Дата звернення: 20.10.2024